

Annie Besant
REINKARNÁCIÓ ÉS TÁRSADALMI PROBLÉMÁK.

Torino, 1912. (Franciából ford.: Halász Hermin.)

Ez alkalommal arról akarunk szólni, miként alkalmazhatjuk a reinkarnáció elméletét társadalmi kérdések és feladatok megoldásánál. Azt hiszem, egyetértenek velem, ha azt állítom, hogy minden értelmes egyénnek kell, hogy az életről valamely határozott nézete legyen, amelyre cselekedeteiben támaszkodják, mert anélkül az élet értelmetlen, sőt elviselhetetlen lenne; szóval nem élhetünk anélkül, hogy meg se kíséreljük megvilágítani és megoldani az élet ama rejtélyeit, amelyek bennünket érintenek. Azt is be fogják látni, hogy meg kell ismernünk, meg kell értenünk saját magunk természetét és az emberiség fejlődésének lehetőségét, hogy megalapíthassuk, hogyan alakíthatnánk egy olyan társadalmat, amelyben minden egyénnek alkalma volna, hogy fejlődjék és kifejtse azokat a benne levő tehetségeket, amelyeket magával hoz az életbe. Az olyan társadalom, amely nem ad ilyen lehetőséget minden tagjának, amely nem a testvériség nagy eszményén alapszik, az a társadalom nem lehet tartós, mert testvéri szeretet nélkül az egyén sem lehet boldog.

Előre kell bocsájtanom, hogy amit előadni akarok nem a Teozófiai Társulat dogmája, mert a *teozófiának* nincs is dogmája; sőt a reinkarnáció nem is kizárólag a *teozófia* tanítása. Minden kutatónak módjában áll e tant a gyakorlati, a való életre alkalmazni; minden kutatónak szabadságában áll, hogy elfogadja vagy visszautasítsa, de ha a teozófus maga elfogadja a reinkarnáció tanát, mint a természet egyik törvényét, úgy életét e tan szabályai szerint kell berendeznie, anélkül, hogy azt másokra is ráerőszakolni igyekeznék. Önök, kik valószínűleg nem teozófusok, önök is teljesen szabadon ítélik meg, hogyan akarják az életre alkalmazni a reinkarnáció elméletét. Ha megértik a tanítást, akkor önök is épp úgy, mint én képesek lesznek összeegyeztetni a társadalmi kérdésekkel. Itt csak értelmükre, ítélőképességükre hivatkozom, nem akarom eszméimet önökre erőszakolni, csak előadni, megmagyarázni akarom azokat. Ha megértették a tant, fölhasználhatják vagy visszautasíthatják tetszésük szerint.

Azt mondom, hogy minden értelmes egyénnek kell, hogy valamely nézete legyen az életről; ez azt jelenti, hogy meg kell érteni az életet, hogy összhangzásba hozhassa a természet törvényeivel és hasznára lehessen a társadalomnak, amelyben született.

Tudom, hogy van sok értelmes ember, akinek nincs ilyen életfilozófiája. Valószínű az is, hogy államférfiaink között sokan élnek anélkül, hogy meghatározott elméletük lenne az életről. Ha látják a bajt, orvosolják, de mivel nincsen semmi bölcséleti alapja a módnak, ahogyan az életet értelmezik, orvosságuk sokkal rosszabb helyzetet teremt, mint a baj maga, amelyet gyógyítani akarnak. Eljárásuk hasonlít ama kertész munkájához, aki a gyomnak csak a fejét vágja le, gyökerét pedig benn hagyja a földben. A baj újra kiüt, mert gyökere nem pusztult el. Csakis bölcs életnézettel és a természet törvényeinek ismeretével lehet a társadalmat megváltoztatni, megjavítani. Mielőtt beszélünk a reinkarnáció elméletéről meg kell magyaráznunk, hogy mi is az a reinkarnáció? Mert lehetnek önök között elegenden, akik nem tanulmányozták e törvényt és nem értik jól, amit e kifejezés alatt érteni kell. Engedjék meg tehát, hogy e tannak rövid magyarázatát adjam.

A reinkarnáció szerint mindannyian része vagyunk a világ- egyetemet éltető, mindent létrehozó, örökké tartó szellemi intelligenciának. Az egyetemes életnek e parányi része olyan, mint a fa csirája a földben. A csira, miután az eső megöntözte, a napsugár életre keltette, kibújik a földből, gyökeret hajt, ágacskáit kinyújtja a levegőbe. Idő múltával törzse megerősödik, ágai vastagabbak lesznek, levelei megerősödnek. Megint múlik az idő, a lomb elpusztul, de a termés, amely működésének eredménye, megmarad. A nedv, amely a törzsön át a termő talajba szivárog, oda magával viszi a levelek munkájának termékét. Télen át a felgyülemlett nedv tartalmazza az anyagot, amely a fát táplálja. Tavasz jöttével a nedv az élet törzsén át újra felszivárog az ágakba, a levelek újra megjelennek és megkezdik működésüket; így növekedik a fa évről- évre és sok esztendő múltával hasonlít az erdő fájához, amelynek magjából életre kelt. – A reinkarnáció tana tökéletesen olyan, mint a fa életének körforgása. – Az egyetemes élet csirája – az élet paránya – az emberi tapasztalat talajába kerül. A

fájdalom könnyétől öntözve, az öröm napsugarától életre keltve: kihajt, törzset nevel, amely nem egyéb, mint az emberi öntudat; amely finom fizikai érzékekkel észre nem vehető anyagba gyűl össze, mely anyag a mi halhatatlan testünk.

Minden tavasszal, minden egyén születésekor ez az emberi törzs levelet hajt, amely maga az élet. Ez életben tapasztalatot vetünk és azok eredményét aratjuk. Ha ős felé a halál jön, e tapasztalatok leszállnak a lélek halhatatlan törzsébe : az öntudatba, amely halhatatlan testünkbe van burkolva.

Az élet telében, amelyet a láthatatlan világban töltünk el, e tapasztalatok tehetségge alakulnak át. Ha a tavasz újra eljő – az egyén újra megszületik a földön – a tehetséggel gazdagodott öntudat, amelyet a tapasztalat hozott létre, durvább anyagba burkolódzik – a fa levele. Ez anyag minden földi élet végén elpusztul, mint a levél, amely a fáról le hull, de szerzeménye: a tapasztalat és tehetség megmarad halál után. Így életről-életre az öntudat mindig nagyobbodik, mindig gazdagabb, tökéletesebb lesz, minden elmúlt élet tapasztalata hozzájárul, amíg végre az egyetemes élet e csirájából kifejlődött öntudat egy tökéletes isteni törzset alkotott, amely ura önmagának, ura a természetnek, örökké tartó, soha el nem múló. íme ez a reinkarnáció tanának magyarázata. Ha a kereszténység nem vetette volna el Origenes tanítását, tehát a reinkarnáció tanát is, ha a tudomány és az élettan együtt hirdetik a természet e törvényét, akkor a kereszténység nem ijedt volna meg az evolúció, az emberi fejlődés eszméjétől. Való igaz, hogy az öntudat fejlődése, a lélek fejlődése egy irányban halad a test fejlődésével, az élettani fejlődéssel, mint ugyanazon tárgynak két oldala. Lehetetlen volna az emberi fejlődést megérteni az együtt haladó két irány nélkül. A mindig több oldalúvá vált, tökéletessé lett öntudat, mindig tökéletesebb testet, finomabb, érzékenyebb idegrendszeret kíván. Mire volna jó ez a tökéletes test, ha a kifejlődött, az evolváló léleknek nem éppen ilyenre – eszközre – volna szüksége, hogy a fizikai világgal érintkezzen. E két fejlődés egymás föltétele, egyik érthetővé teszi a másikat. Nem lehetne megmagyarázni, miért fejlődik, miért lesz mindig finomabb a test, ha az öntudat, az intelligencia is nem fejlődne vele együtt? Egyedül így lesz előttünk világossá, érthetővé a dolog. Állítsuk csak fel a következő kérdést: Hogyan fejlődhet a mai ember, az ember, akit ismerünk, az értelmi? az erkölcsi? a szellemi ember?

Ha a tudományt kérdezzük, az nem tudja nekünk megmagyarázni az erkölcsi, a szociális ember fejlődését. Nem tudja nekünk megmagyarázni, milyen utat tett meg az emberi fejlődés, amíg elérte a testvériség eredményét. Az örökös harcban, a létért való ösztönszerű küzdelemben nem találjuk meg a magyarázatát a szociális ember fejlődésének. Véleményem szerint az élet háromféle elmélete közül egyet mindenkinek el kell fogadni; vagy azt, hogy a halállal vége van mindennek, hogy a születés előtt és a halál után nem létezik semmi, ez a két eset elválaszthatatlan egymástól. Ha a léleknek testre van szüksége, hogy létezessen, hogy megnyilvánulhasson, világos, hogy a test halála után ez a lélek elenyészik. Ez a materialista nézete, aki az emberben csak felsőbb rendű állatot lát, aki azt hiszi, hogy mindkettőnek, embernek, mint állatnak csak egy élete van, csak az az egy élete ezen a világon, amelyről születés és halál között tudunk.

Választhatjuk ezt a materiális fölfogást minden akadályával, az emberi élet mibenlétének földérintetlen rejtélyével, de választhatjuk a vallás magyarázatát is, amely szerint a lelket Isten teremtette, beledobta az emberi életbe, ahonnan halál útján a purgatóriumba, onnan az égbe vagy a pokolba jut.

Minden ember életnézete attól a fölfogástól, attól a teóriától függ, amelyet választott. Ha a lélek nem létezik, akkor a társadalmi rendet erre az eszmére kell fektetni. Nehéz dolog, de meg kell próbálni.

Ha a társadalmi rendet a másik eszmére építjük, hogy az emberi lelket minden megnyilvánulásában Isten teremtette; az értelmes embert és hülyét, a lángészt, a szentet, a hőst és gonosztevőt: akkor az ember cselekedeteiért nem felelős, mert hisz' akaratán kívül teremtett és nem tud hajlamának ura lenni; végre is életét vagy az égben vagy a pokolban kell folytatnia. Ez is filozófia. E két eszme bármelyikére fel lehet építeni a társadalmi rendet. Ha e két eszme nem lenne kielégítő, választhatjuk a harmadikat ti. a test és lélek együttes evolúcióját. Ha ezt a teóriát választjuk, fölfogásunk az életről jelentékenyen módosul. Az a társadalom, amelyet e harmadik fölfogás alapján építünk föl, egészen különböző lesz attól a társadalomtól, amelyet a mai gondolkodás teremt magának. Annyira

különböző, hogy hatása alatt minden eddigi eszménk megváltozik. Más módon látjuk az életet. Az emberi nem fejlődését abból az eszméből kiindulva szemléljük, hogy a lélek egy paránya – magja – az Istenségnek. Megértjük, hogy minden emberi élet az állandó örökös Életnek csak egy napja. Egész társadalmi tudományunk erre az egy eszmére lesz fektetve, ezt alkalmazzuk az élet, a társadalom feladatainak és rejtélyeinek megoldására. Próbáljuk csak megérteni, hogy az emberiség fejlődésének, a test és lélek egyidejű, együttes fejlődésének eszméje hogyan alkalmazható a mai társadalom rejtélyeinek földerítésére? Ezek a problémák pedig megoldásra várnak, ezek a sürgős kérdések, amelyekre felelni kell. Mi az általános vélemény? Hogy a mai világ nemzetei nagyon veszedelmes, tarthatatlan helyzetben vannak. Hogy a társadalmi osztályok legalsóbbjai a legtermékenyebbek; hogy a civilizációt oly megfékezhetetlen többség fenyegeti, amely tudatlan, sőt elbutult, elállatiasodott férfiak és asszonyok szörnyű tömegéből áll. A társadalom úgy nevezi őket, hogy: degeneráltak, elkorcsosodtak. Ez hibás. Valójában úgy kellene őket hívni: fiatalok, nem evolúáltak, még ki nem fejlődtek. Nem korcsosodtak el, nem süllyedtek le egy szebb, jobb helyzetből, egyszerűen olyanok, mint a kis gyermekek, akinek még kevés tapasztalatuk van az életről. Ha így vesszük őket, ha meglátjuk rajtuk, hogy nem bűnösök, hanem „fiatal lelkek“, akkor ítéletünk és eljárásunk velük szemben egészen másforma lesz, amint az ma szokásban van és éppen ezt akarom ezúttal önöknek kifejteni.

Kezdjük a bűnözők, a született gonosztevők büntetésének problémájával. Mit tehetünk velük? Mindazok, akik ismerik a társadalmi osztályok legalsóbb rétegét, jól tudják, hogy számtalan olyan ember van, aki született gonosztevő és nem is tud megjavulni. Hiába fosztjuk meg őket szabadságuktól, ha szabadok lesznek, újra kezdik bűnös életmódjukat. A büntetés mindig súlyosabb lesz, mindig hosszabb időre zárjuk el őket, a napokból hónapok, a hónapokból évek lesznek. A büntetés nem használ, javíthatatlanok és az ember tanácstalanul áll velük szemben.

A reinkarnáció szempontjából hova sorozzuk őket és minek minősítsük a „született gonosztevőt“? Valóságban ez egy „fiatal lélek“, valódi vad ember a civilizáció közepette, amelybe alantas fejlődésével nem tud beleilleszkedni. Nem tud szenvedélyein uralkodni és azt mondják neki, hogy „szabad“! De a szabadság ránézve nem áldás, inkább a legkárhózasabb dolog, amit adhatunk neki. Nem tanult, nem tud semmit, értelme korlátolt. Ha koponyája alkotását nézzük, észrevehetjük, hogy nincs elég helye az agynak, amely az értelem eszköze. A koponyacsont összenyomott, homloka nincs. Külséjét alig lehet összehasonlítani a magas képzettséggel bíró ember külséjével; lehetetlen fölébreszteni benne a tulajdonságokat, amelyekkel nem bír, amelyeket teste alkotásánál fogva nem bírhat. Mit csináljunk az ilyen emberrel, aki a nagy és szép civilizáció közepén született? Joga van, hogy a civilizáció áldásait élvezze és ne csupán szenvedjen miatta, de ő csak szenved, mert ellenkezésbe jő a mi civilizációnkkal. Boldogabb lett volna valamely elhagyott vad szigeten, magához hasonlók között és nem mi- közöttünk, a mi civilizációnk körében. Ez a civilizáció ellenségnek tekinti őt, kizárja barátságából, törvényes súlyával eltiporja. Hogyan lehetne rajta segíteni? El kellene ismerni a tényt, hogy vad ember, ami azt jelenti, hogy „fiatal lélek“, aki nem bír azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket mi már megszereztünk magunknak; hogy meg van fosztva azoktól az eszközöktől, amelyekkel mi már megszerzett erkölcsi és értelmi tehetségünket nyilvánítjuk. Ha nem bírja az eszközöket, hogyan szerezhette volna meg a tehetséget? az ő fejlődési állapotában ez lehetetlen volna. A reinkarnáció szempontjából úgy kell őt tekintenünk, mint a gyermeket, nem mint ellenséget; tanítanunk kell őt és nem büntetnünk. Joga van a tehetséghez, tanulhasson, hogy szellemét fegyelmezze. Ő maga nem tudja magát vezetni, nem tudja magát ellenőrizni. Szenvédélyei erősebbek akaratanál, gondolkozása gyöngye: nem állat, hanem veszedelmesebb az állatnál, mert valami kezdetleges emberi értelme már van: nem szabad őt szabadon hagyni. E pontnál valószínűleg kevesen lesznek önök közül velem egy nézetten, úgy vélem, hogy egy ilyen ember, aki erkölcsi és értelmi tehetségénél fogva olyan, mint a gyermek, de fizikai alkata erős, mint az állat: ne legyen szabad olyan társadalomban, mely őt meg nem érti, amely őt megveti, amely ellensége neki és amellyel örökösen harcban áll. Én nem büntetném meg, inkább reá nézve kedvező körülmények közé helyezném, oly körülmények közé, amelyek ellenállhatatlan befolyást gyakorolnának reá, józanságra, tevékenységre készítenék és oda hatnának, hogy lelke lassankint kifejlődjék. Olyan munkát bízék reá, amelyet ma azok a munkások végeznek,

akik sokkal nehezebb és fontosabb dolgot is elláthatnának. Bányaművelést bíznék rá, nagy városok utcáin előforduló munkára alkalmaznám, amelyeket testi erejével elláthat és korlátolt elméje megért-het.

Ezt a munkakört szánám az ilyen „fiatal léleknek“, aki ne legyen szabad, ne rendelkezessék maga fölött, mert nem tud úgy élni a szabadsággal, hogy a társadalomnak és önmagának kárára ne legyen. Nem kívánám tőle, hogy egyfolytában órákat töltsön munkával, mert óhajtánám, hogy megszeresse a munkát, ne pedig megunja. Ez lenne az ő föladata. Szórakozást szereznek neki, nemes élvezetet, amelyben örömet találja, hogy lelke ne süllyedjen még mélyebbre, de a szabadságot nem adnám meg neki. A tudatlan ember, aki szenvedélyének rabja, aki bűneinek igája alól nem tud kiszabadulni: rabszolga, nem pedig szabad ember. A test szabadsága, ha nem egyesül értelemmel és erkölcsi érzéssel, nem segíti elő a lélek fejlődését, az evolúciót, csak ártalmára lehet magának és ember-társainak.

Tudom, hogy ez az eszme ma még nem népszerű, ma még úgy gondolkoznak, hogy célszerűbb ha a bűnöst megbüntetik, bezárják. Azért zárják el, mert nem érti, nem tudja, mit cselekszik. Majd szabadon hagyják és mert szabadságát nem tudja jól felhasználni, újra megbüntetik, bebörtönözik. Így folyik le annak az embernek élete, aki előttem csak gyermek, akinek ugyanaz a joga van, mint más munkás, értelmes fiatal embernek, hogy életét szint oly széppé, oly hasznossá tegye. Jósággal, szeretettel fölkelhetjük lelkében a szeretet, a háladatosság csiráját, amely igazi kezdete a lélek fejlődésének s amelyből a megértés, az engedelmesség, embertársaival való együttérzés növekedik.

Vannak olyan bűnözők is, kik nem született gonosztevők. Ezek is fiatal lelkek, de nem tökéletesen vadak, erkölcsi érzésük és értelmük fejlődésben van, de még gyöngék és rászorulnak az erősebbek segítségére. Azok számára is olyan munkát szeretnék, amely értelmüknek megfelel; munkálkodás, szorgalom és erénnyel megszerezhetik a lehetőséget, hogy szabadon élhessenek a többi emberek között. A bűnözők e második csoportja sokkal fejlődöttebb, mint az előbbi, jelleme nem javíthatatlan és az életre nem veszett el.

Még ezenkívül is van egy osztálya a fejlődésben levő emberiségnek, de ezzel már sokkal nehezebb elbánni, mint az előzőkkel, amelyekről beszéltem. E csoport értelme fejlődött, de morális érzése nincsen, valóságos ellensége a társadalomnak, amelyet leigázni, kiszipolyozni igyekeznek. Ezek számára ez életben nem látok jövőt, hacsak meg nem nyerhetjük őket a munkának, amelyre képesek anélkül, hogy szabadságot adnánk nekik, a szabadság, ami csak az értelemnek, az erénynek lehet eredménye.

Mindezekből láthatjuk, hogy a reinkarnáció szempontjából az emberi társadalom legalsóbb rétegének a fejlődését is elősegíthetjük. Ne keressünk és ne akarjunk egyenlőséget az emberek között. Lehetetlen az egyenlőség azok között, akiknek tehetségük oly különböző fokú. Még ha az alkalom a lehetőség egyenlő lenne is valamennyiünk számára, a betegség, hogy ezzel az alkalommal élhessünk, nagyon különböző a fiatal és az evolvált, az idősebb lelkek között.

Előttem olyan a társadalom, mint egy család, amelyben idősebb és ifjabb testvérek vannak, ahol a kisdéd nem viselheti az idősebb terhét, inkább az idősebbnek kell őt vezetni, tanítani. Így berendezett társadalomban, ha meghal a bűnöző ember, abba az életbe, amely a halál után következik hasznos tapasztalatokat visz magával, nemesebb szokásokat, mint amilyenek születésekor magával hozott. E szokásokat, tapasztalatokat testvérei szeretetének köszönheti, akik földi életében segítségére voltak. A fizikai halál és az újraszületés közötti időszakban ezeket a tapasztalatokat értelmi és erkölcsi tehetségekké dolgozza fél és visszatérve a földre, mint evolvált, szellemi tehetségekké felruházott egyén: megtalálja helyét a civilizációban, viselheti a terhet, mint idősebb testvér és mindezt csak azért, mert embertársai segítségére voltak és nem tiporták el a törvény súlyával.

Hagyjuk most a bűnözők megbüntetésének problémáját és térjünk át a gyermeknevelés kérdésére. A reinkarnáció szerint mi a gyermek? Talán emlékeznek önök Plato szavaira: „Minden ismeret visszaemlékezés“ ez annyit tesz, hogy ha tudunk valamit, csak visszaemlékszünk arra, amit már előbb tudtunk. Ez a kulcsa az ésszerű, a folytatólagos nevelésnek. A gyermek nekünk nem egyéb mint fiatalabb de az is lehet, hogy idősebb lélek. Lehetséges az is, hogy a gyermek lelke idősebb, mint a nevelőé. A test egy gyermek teste, de a lélek talán egy lángészé, hősé vagy szenté. A reinkarnáció

szempontjából a gyermek nevelését jellemének gondos és fáradhatatlan tanulmányozásával kell kezdeni, meg kell figyelni erkölcsi és értelmi tehetségét, törekvéseit, minden tulajdonságát ami a másiktól megkülönbözteti, fejlődésének minden lehetőség-ét. A legelső dolog, amit a gyermek érdekében tennünk kell, hogy tanulmányozzuk mert-e megfigyelés nélkül nem adhatunk neki ésszerű nevelést. Meg kell értenünk a gyermeket mielőtt nevelését, tanítását megkezdjük. Minden gyermek más nevelést kíván. És ez volna az igazi egyéni nevelés. Nevelését az anya és apa kezdje; utóbb az iskola és a tanító vezeti, de ez a nevelés a gyermek jelleméhez és tehetségéhez mért legyen. Ez okból nem szabadna sok gyermeket elhelyezni egy osztályba és nagyon elhibázott a mai szokás, hogy sok a tanuló és kevés a nevelő.

Minden egyes gyermeket a saját egyéniségéhez mérten kell nevelni nem pedig százával egy iskolában egy kaptafára húzni őket. A nevelőnek nem szabad saját akaratát a gyermekre ráerőszakolni, de fejleszteni kell az ő veleszületett akaratát, segíteni, vezetni őt a helyes útra.

Amennyire csak lehetséges, szabadon kell hagyni a gyermeket, hogy hajlamát nyilváníthassa és megtalálja a neki megfelelő utat. Nehogy az apák és anyák befolyásolják a gyermeket vagy korlátozzák hajlamaik követésében, ha az nem okvetlenül szükséges! Az idősebbek gyakran mondják: „ezt ne tedd, azt ne tedd,“ úgyhogy a gyermek végül nem tudja, mit tegyen, mert azt nem teheti, amit szeretne. Folytonosan azt mondják neki: „nem szabad, nem szabad”, pedig szabadnak kell lennie, hogy megválaszthassa a saját útját. Segítsük őt saját tapasztalatunkkal, de ne nyomjuk el lelkének fejlődését, ne akadályozzuk, hogy lelke uralkodjék teste fölött. A tanítás mindig vonzó legyen a gyermekekre.

A gyermek kíváncsi, folytonosan kérdez, sürgeti a feleletet, tudni akarja, hol van, ismerni akarja a világot amelyben él. Akinek gyermeke van, ismeri ezt a folytonos kérdezősködést. Az idősebbek olykor türelmetlenül elutasítják a kérdések ez áradatát, pedig a gyermek értelméhez mérten mindig felelniük kellene. Ha a gyermek nem szeret iskolába járni, ha ellenszenvvel fogadja a leckét, ez azért van, mert nem tudják őt helyesen tanítani; nem az ő hibája, ha nem jár eredménnyel a tanítása, hanem a nevelőé, aki nem a helyes módszert alkalmazza, mert a gyermek tudni kíván. Az oktatás megkezdése előtt a gyermek tehetségét kell tanulmányozni, segítségére kell lenni, hogy értelme lehetőleg szabadon fejlődjék ki.

Legyünk segítségére tapasztalatainkkal, de ne akadályozzuk, megtalálja ő maga útját. Mindenekelőtt azonban vele együtt nem pedig nélküle keressük meg azt a pályát, amely hajlamának és tehetségének legjobban megfelel; ne kényszerítsük olyan pályára, amelyre nincs kedve, melyen sikert nem arathatna.

A reinkarnáció elméletével így módon kell a gyermeket nevelni, meg kell őt érteni, segítségére kell lenni, de nem szabad zsarnokoskodni felette. Szabadságot kell neki adni a családban szeretetteljes, gyöngéd és célszerű fegyelmezést; a félelmet sohse szabadna éreznie. A gyermek olyan kicsiny, olyan gyenge, olyan könnyen ébred kis szívében a félelem és arra nincs szüksége. Aki félelmet gerjeszt a gyermekben, az gyűlöli őt. Valóságos véték a felnőttek részéről, ha megfélemlítéssel akarják nevelni a gyermeket. Plató fent idézett tételére kell a tanítás alapját fektetni és csak hajlamának és tehetségének megfelelő oktatást kell neki adni. Ilyen módon óhajtom látni a gyermeknevelést.

Most beszéljünk a városokról, a nyomor tanyáiról, ahol a szegénység lakozik. Tudunk kell, hogy ha olyan népet, olyan nemzetet akarunk amely erkölcsi és értelmi haladásra képes legyen, olyan helyzetet is kell teremtenünk, amely az alkalmat, a módot megadja az ilyen irányú haladásra. A magasabb fejlettségű lelkek nem akarnak oly nemzet körében élni, ahol csak nyomorult, erkölcsileg süllyedt környezetet találnak. Társaskörök, amelyeket városainkban szervezünk, olyan lelkeket vonzanak, amelyek e körökhöz illenek. Ha csak nyomorúságos helyzetet adhatunk a népnek, lelkük elvadul és gonosztevéké válnak. Próbáljuk megvalósítani azt az eszmét, amelyről beszéltem, teremtünk olyan társadalmat, amely minden egyes tagjának megadja az alkalmat, hogy veleszületett tehetségét kifejthesse. Olyan helyzetet, amely ne csak a kisebbségnek legyen kedvező, a kedvezőtlen helyzet csak kevéssé fejlődött lelkeket vonz és így a nemzet többsége alantas gondolkodású elemekből állana, mely nem tudna a fejlődés helyes ösvényén haladni.

A reinkarnáció tana arra oktatja az emberi társadalmat, hogy az okosabbak azok, akik kiterjedtebb ismeretekkel bírnak, kötelessége, hogy jobb társadalmi viszonyokat teremtsenek, mint a ma létező. Az ő feladatuk, hogy ez valódi testvéri szereteten nyugvó társadalmat rendezzenek be, amely az összes emberiség, a társadalom valamennyi tagjának jólétéről gondoskodik.

Mi módon lehetne ezt elérni? Erőszakkal semmi esetre sem. Ne várjuk meg, amíg a nyomorultak fellázadnak sorsuk ellen, mert ők csak pusztítani, rombolni tudnak. Ők a szegények, a nyomorultak, kiket az éhség kínoz, csak pusztulást tudnak hozni a társadalomra, mely nyomorukban nem hoz nekik segítséget; csak a jók, az okosak tudnak áldozattal, teljes tudásukkal olyan társadalmat alapítani, amely valamennyi tagjára kedvező volna, míg most az emberi önzés és közönyösség csak magáról gondoskodik.

Itt az ideje, hogy a társadalmi kötelesség tudata mindenkiben életre keljen, hogy a magasabb, a műveltebb társadalmi osztály foglalkozzék a szociális reformok szükséges munkájával.

Ha a műveltebbek, a kedvező körülmények között élők nem akarják kezükbe venni a nagy munkát, ha nem foglalkoznak a gondolattal, hogy jóakaró mindenkiről gondoskodó testvéri társadalmat alapítsanak, akkor a szegények, a nyomorultak forradalommal fogják a ma létezőt lerombolni. Nekik nincs veszteni valójuk, mert a mai társadalom csak nyomorúságot nyújt nekik nem pedig boldogságot. Itt az ideje, hogy mindezen változtassunk, még nem késtünk el, még hozhatunk segítséget, de sietnünk kell és nem szabad visszariadnunk, ha a munka áldozatot követel tőlünk, mert az áldozat a legszebb eszköz az emberiség kezében. Minden ismeretünkkel azon legyünk, hogy e társadalmi kérdéseket megoldjuk. Tanítsuk, s világosítsuk fel a tudatlant és ne vessük meg tudatlanságáért; jó barátként közeledjünk azokhoz, kik nem oly értelmesek, mint mi vagyunk; ők is képesek a fejlődésre és ha testvéri segítyt nyújtunk értelmük sokkal gyorsabban kifejlődik. Fogadjuk el Krisztus tanítását: hogy az emberek testvérek és bánjunk velük mint testvérekkel és ne mint ellenséggel. Értsük meg az igazságot, hogy akinek értelme fejlődöttebb, tapasztalata gazdagabb, annak kötelessége segítségére lenni a kevésbé fejlődött léleknek, hogy az is haladhasson a maga útján. Szenteljük tudásunkat a tudatlan tanítására, támogassuk gyengeségét a mi erős akaratunkkal. A népet csak érdemes emberek vezethetik és az egyedüli tekintély, amely előtt fejet hajtunk, a mienknél nagyobb értelem és bölcsesség.

Ezt akarom lelkükre kötni azoknak az idősebb lelkeknek, akik többet tudnak, akiknek tapasztalatuk nagyobb, tehetségük fejlettebb, erkölcsi érzésük tökéletesebb: segítsék a többieket, tanítsák a tudatlant, emeljék fel a gyöngét, a nyomorultat, a szegényt. Meg lehet őket menteni, ha azok, akik tudnak, olyan társadalmat alapítanak, amelyben mindenki megtalálja a boldogságát. Erre tanít minket a reinkarnáció, azt mondja nekünk mindig, hogy minden lélek isteni eredetű, evolúcióra képes, tökéletesíthető és hogy az idősebbek segítsék az ifjabbakat, mint a jó testvérek. Egy család gyermekei mindig segítik a fiatalabbakat és azon vannak, hogy boldoggá tegyék őket.